

Завдання вищих навчальних закладів – навчити молодь вміти орієнтуватися за будь-яких обставин та ситуацій; вміти аналізувати їх та адекватно реагувати, соціально адаптуватись в оточуючому середовищі.

Про важливість постійного виховного впливу наголошував відомий психолог С.Л. Рубінштейн: „Систематично спонукаючи людину поводити себе певним чином, світогляд, мораль ніби осідає і закріплюється в її характері у вигляді... звичних способів поведінки..., вони стають „другою натурою людини”” [2, с.167].

Проблема здоров'я студентської молоді є проблемою комплексною і вирішення її потребує здійснення соціально-профілактичної, соціально-корекційної, соціально-реабілітаційної роботи.

Виходячи з цього пріоритетним напрямом в організаційно-педагогічній і виховній діяльності ВНЗ є формування здорового способу життя серед студентів.

Виховну просвітницьку роботу в цьому напрямі ВНЗ повинні проводити постійно. З метою впровадження в свідомість студентської молоді переваг здорового способу життя, формування національного культу соціально активної, фізично здорової та духовно багатой особистості та профілактики розповсюдження шкідливих звичок використовуються індивідуальне консультування, бесіди, лекції, групові заняття, різноманітні акції, сюжетно-рольові ігри, тренінги тощо. Серед найбільш розповсюджених є такі: «Твоє здоров'я у твоїх руках», «СНІД — небезпечна хвороба», «Що ми знаємо про СНІД», «СНІД — чума ХХІ століття», «СНІД — як від нього уберегтись?», «Вибери життя», «Наркотики: чи варто?», «Молодим про шкідливість куріння», «Бережись «білої хмари»», «Відверта розмова», «Наркоманія руйнує здоров'я людини», «Увага: наркоманія та СНІД», «Що Ви хотіли б знати про це?», «За людину треба боротися», «Здоровим бути модно», «Молодь та держава за здорове майбутнє»; конкурси плакатів, малюнків та творів «АнтиСНІД», конкурсна вікторина «Знати, щоб не помилитися», кіно - та відеолекторії «Між життям та смертю», «Будь обережним, цінуй здоров'я, стань щасливим» та інші.

Покращенню ситуації щодо формування здорового способу життя серед студентської молоді може сприяти: - планування профілактично виховної роботи як невід'ємної частини всієї навчально-виховної роботи; - вивчення законодавчих актів, нормативно-правових документів, інструкцій, наказів, обговорення науково-методичної літератури, які відображають проблеми виховної діяльності зі студентами; - вивчення та пропагування новітніх технологій виховання та педагогічного досвіду стосовно формування здорового способу життя; - залучення студентської молоді до загальноукраїнських, міжнародних акцій стосовно здорового способу життя на планеті Земля; - розробка методичних, інформаційно-довідкових, рекламних матеріалів на допомогу наставникам, вихователям, студентам; - ознайомлення професорсько-викладацького складу з проблемами у молодіжному середовищі; - впровадження у вищих навчальних закладах та закладах післядипломної освіти семінарів / курсів з питань здорового способу життя, в яких передбачено ознайомлення з темами щодо профілактики ВІЛ-інфекції/СНІДу та інших ХПСШ, туберкульозу, наркоманії, алкоголізму, тютюнопаління, а також питаннями планування сім'ї, репродуктивного здоров'я, безпечного материнства і попередження народження дітей зі спадковими вадами розвитку; - впровадження системи безперервного медико-гігієнічного навчання і виховання молоді через сферу загальної та професійної освіти з метою надання юнакам та дівчатам відповідних знань з питань здорового способу життя, формування моральних і духовних цінностей, відповідальності за сім'ю та майбутнє батьківство, безпечну поведінку; - проведення дослідження з питань виникнення психічної залежності від алкоголю і наркотиків у дітей та молоді тощо.

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Алексеева М.І., Осмак Л.П. Вплив сім'ї на самоствердження підлітка. – К.: Радянська школа, 1990. – 60 с.
- 2.Рубінштейн С.Я. Основы общей психологии. – М.: Учпедгиз, 1946. – С.167.
- 3.Сарджвеладзе Н.И. Личность и ее взаимодействие с социальной сферой. – Тбилиси, Мецинереба. 1989. – 204 с.

А.М. ЗАЧЕПА

ВИТОКИ ВІЙСЬКОВОГО КАПЕЛАНСТВА

У своїй статті автор досліджує історичну, політичну і духовну проблеми виникнення військового капеланства. Коротко подається історична довідка українського військового капеланства.

В своей статье автор исследует историческую, политическую и духовную проблемы возникновения военного капеланства. Дается краткая историческая справка украинского военного капеланства.

In the article an author explores historical, political and spiritual problems of origin of military kapelanstva. The short historical certificate of Ukrainian is given military kapelanstva.

Питання про війну і відношення до неї різних релігій належить до найскладніших і спірних питань в богослов'ї. Християни різних конфесій і деномінацій по різному відносяться до питань збройного захисту

можливості служби в армії. Незалежно від цього, війни стали визначальною характеристикою ХХ століття. Лише за час від кінця Другої Світової війни до 1989 року на нашій планеті відбулось близько 250 локальних війн та конфліктів. В них приймали участь біля 100 держав, які втратили більше 17 млн. свого населення [1].

На Оливній горі Ісус Христос говорить своїм учням про дні, які будуть передувати другому пришествю: «Ви почуєте про війни та воєнні поголоски; глядіть же, не тривожтесь, бо треба, щоб це все сталося, але це ще не кінець. Народ бо на народ повстане і царство на царство» (Мат. 26.6). Отже війни будуть продовжуватись і зусилля пацифістів, ніякі досягнення культури і релігії не зможуть припинити їх.

Ніхто не буде заперечувати, що для людей, які живуть праведно, не потрібний закон. Для інших, які не втримують свою волю на шляху добра, потрібний моральний суддя – Церква. Всі ж інші люди в житті потребують примусових заходів. Один сучасний богослов сказав, що де не вистачає Любові – починає діяти Закон, який «дано не для праведника, але для беззаконних, непокірних, безбожних, грішників, нечестивих, нечестивих, батьковбивців та матеревбивців, душоубивців, розпусників, мужоложців, людоловів, забріханців, кривдоприсяжників і для всіх інших, що противляться здоровому навчанню, згідно з Євангелієм...» (1 Тим. 1.9-10). Щоб зупинити злочинця (злочинців) потрібні адекватні заходи. Зло, що коїться за допомогою зброї лише зброєю може бути зупинено.

Проте, говорять, що Церква не може толерантно відноситись до війни, бо війна поєднується з жорстокістю, озлобленням, кровопролиттям та різними жахами, а християнство – релігія миру, любові, милосердя, прощення тощо. Війна, таким чином, суперечить самій сутності християнства. Але, як пише останній протопресвітер російської імператорської армії Георгій Шавельський: «... по-перше, християнство є релігія не лише любові, але й правди, синтез любові й правди: християнство проголошує не лише прощення, але й праведну відплату; а по-друге, закони Христові дані для християнського релігійного суспільства віруючих в Ісуса Христа – для царства Божого, а не для держави – для царства цього світу».

Поруч існують Церква і держава: Церква, як організація вища, духовна, яка перероджує душі, держава – це мирська, нижча організація, яка утримує зло силою. Обидві ці структури різними шляхами підходять до вирішення однієї мети: примноженню добра і обмеженню зла [1]. Християнин є громадянином обох царств – царства Божого і кесаревого, зобов'язаним по відношенню до одного й іншого. При цьому, обов'язок християнина приймати участь у війні, а обов'язок держави не зловживати правом застосовувати силу. Церква бачила своє завдання стояти на сторожі в цьому питанні. Католицька богословська думка ХХ століття зробила певні визначення причин ведення війни.

Під час Другого Ватиканського Собору, відношення Церкви до війни найповніше було викладено і знайшло своє відображення в Душпастирській Конституції «Про церкву в сучасному світі» – *Gaudium el spes* [1]. Собор наголосив, що доки існують загроза війни і не буде відповідної міжнародної влади наділеною ефективною силою не можна буде відмовити урядам у праві на слушну оборону, якщо будуть вичерпані всі засоби до замирення. Тому до правителів держав і тих, що несуть часткову відповідальність за публічні справи, належить також обов'язок дбати про добробут доручених їм народів і ладнати такі важливі справи з великою відповідальністю. Але одна справа вести військові акції для слушної оборони народу, а інша – бажати покорювати собі чужі нації. «Жодна воєнна потуга не вчиняє правосильним її мілітарного чи політичного вжитку» В документі також зазначається право на альтернативну службу для вірних інших деномінацій, бо Католицьке Церковне право не вимагає від своїх вірних відмови від служби в Збройних Силах, «крім того, виглядає справою слушною, щоб гуманними законами подбати про тих хто відмовляється, з понук сумління, вживати зброю, але не відмовляється від інших форм служби для людської суспільності» [2].

Катехизм Католицької Церкви (1982) стверджує законність оборонної дії з використанням військової сили лише за наступних умов:

- збитки, нанесені агресором нації або співдружності нашої, мають бути тривалими, важкими, безсумнівними;
- усі засоби (спроби) запобігти збиткам виявляються нездійсненними і безплідними;
- наявність достовірних умов успіху;
- застосування зброї не має привести до безпорядків і ще більших збитків аніж ті, що ми їх хочемо подолати (п. 2309).

А в наступному пункті (2310) стверджується: «офіційна влада має право і обов'язок зобов'язати громадян підтримати усі потрібні й необхідні зусилля для національної оборони».

Право на захист свого життя та життя ближніх, яке реалізовується також за допомогою військових священників, не лише виправдовується богословами Святої Католицької і Святої Православної Церкви, але й освячується фактом присутності священників в армії [1].

Військове капеланство – це особливе покликання, початки якого датуються четвертим століттям. Святий Мартин Туровський, воїн того часу, зустрів однієї зимової ночі тремтячого жебрака. Не маючи грошей, він скинув з себе плащ-накидку, розрубав навпіл мечем і віддав одну половину жебракові. Тієї ж ночі він побачив сон – Ісус Христос був обгорнутий половинкою плаща, що дісталась жебракові. Згодом Мартин став християнином і все своє життя присвятив Церкві. Плащ святого Мартина (його *capella*) носили в бій біля керівника як хоругву, що означало присутність Бога. Але коли цей плащ став реліквією церкви, з ним як охоронець, завжди ходив священник. Цей охоронець Мартинового плаща (тобто – його *capellanus*) обслуговував

також релігійні потреби короля і через те отримав титул «капелан», а місце, де зберігався в поході цей плащ, стало називатися «каплицею» – місцем богослужіння. Так з'явився інститут капеланів [3].

Впродовж усього історичного періоду, коли український народ боровся за свою незалежність і створив національну армію, поряд з воїнами завжди стояли священики. Беручи до уваги ментальність українця, його релігійність – це було звичайним явищем.

В період козаччини, козаки боролись за волю і за християнську віру. У революційні, визвольні 1918-1920 роки в арміях ЗУНР, УГА, УНР – обов'язковою була капеланська служба. Військові капелани брали участь у всіх військових операціях і правили службу прямо на передових позиціях. Потужна капеланська служба була і в період Другої світової війни у стрілецькій дивізії «Галичина» на чолі зі священиком, доктором, митрополитом Василем Лабою. Тільки сучасна українська армія відмовилась від військових капеланів віддавши перевагу виховній службі на кшталт виховній службі армії Російської Федерації, чим завдає великої шкоди духовному відродженню Збройних Сил України [1, ст.15].

ЛІТЕРАТУРА

1. Зачепа А.М. Військове капелянство, як інституція духовної опіки над воїнами Збройних Сил України: Монографія. – Львів: Сполом, 2005.
2. Шанковський А. Українська армія в боротьбі за державність. – Мюнхен, 1958.
3. Крохмалюк Р. Заграва на Сході. – Торонто – Нью-Йорк, 1945.

КОРОЛЬ Т.В.

ФІЗІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РАЦІОНАЛЬНОГО ХАРЧУВАННЯ

Проведено аналіз літературних даних про організацію раціонального харчування різних вікових і професійних груп населення.

Проведен анализ литературных данных об организации рационального питания различных возрастных и профессиональных групп населения.

Analysis of the literature material about the rational feeding organization of different age and professional groups of population has been carried out.

За усю історію існування людини харчування було найбільш сильним та стійким фактором середовища, який здійснював постійний вплив на стан її здоров'я. Протягом останніх десятиліть зросла механізація і автоматизація багатьох виробничих процесів, зменшилася частка фізичної праці, наслідком чого стали гіпокінезія та зменшення витрат енергії. Таким чином, енергетична цінність спожитих продуктів харчування часто перевищує енерговитрати, тому, згідно статистичних даних, зросла кількість людей, що страждають ожирінням і пов'язаними з ним хронічними інфекційними захворюваннями. Отже, актуальність теми полягає у тому, що завдяки раціональній організації харчування можна попередити такі поширені захворювання як атеросклероз, гіпертонічну хворобу, ішемічну хворобу серця, подагру.

Метою нашої роботи є аналіз наукових теорій і концепцій раціонального харчування та узагальнення літературних відомостей про організацію раціонального харчування різних вікових і професійних груп населення та вплив порушення збалансованості продуктів у раціоні на стан здоров'я людини.

Принципи побудови раціонального харчування мають свої особливості при розумовій праці, інтенсивних нервово-емоційних навантаженнях та фізичній активності.

Вивчення фактичного харчування людей різних вікових груп дозволило фахівцям розробити рекомендації щодо добових норм споживання білків, жирів, вуглеводів і мінеральних речовин.

Харчування є необхідною і першою умовою життя. Тому не дивно, що всі універсальні природно-наукові концепції включали в себе, як важливу і необхідну частину, теорії харчування. Перша з них виникла в часи античності, друга – класична теорія збалансованого харчування повністю сформулювалася в кінці 19 – першій половині 20ст.

Антична теорія харчування пов'язана з іменами Аристотеля і Галена і є частиною їх уявлення про життя. Згідно цієї теорії живлення всіх структур організму здійснюється за рахунок крові, яка безперервно утворюється в травній системі із харчових речовин в результаті складного процесу невідомої природи, у деякій мірі подібного до бродіння. У печінці здійснюється очищення цієї крові, після чого вона використовується для живлення всіх органів і тканин. На основі цих уявлень були побудовані багаточисленні

Класична теорія збалансованого харчування опиралася на балансний підхід до оцінки і режиму харчування, що зберігає своє значення і в даний час. В спрощеному вигляді цей підхід зводиться до того, що в організм повинні надходити речовини такого молекулярного складу, який компенсує їх втрати, обумовлені основним обміном, працею, а для молодого організму – також і ростом [6].

На основі теорій створені харчові раціони для багатьох вікових і професійних груп населення з урахуванням їх фізичних навантажень, кліматичних і інших умов життя.